

## TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK İLETİŞİM ÇABALARI VE TERCİH ETTİKLERİ İKNA TEKNİKLERİ<sup>1</sup>

Burcu TUNAY<sup>2</sup>, Salim PİLAV<sup>3</sup>

### Öz

Eğitim bir kişide istendik yönde davranış değişikliği oluşturma çabasıdır. Öğretim eğitimin yalnızca bir parçasıdır. Bireyin öğrendiği bilgiler zamanla kalıcı hâle gelirse eğitim gerçekleşmiş olur. O hâlde öğretim ve eğitimin yuvası olan okullarımızda özellikle de Türkçe öğretmenlerinin iletişim kabiliyetinin yüksek olması ve buna bağlı olarak aynı zamanda ikna edici yönünün de gelişmiş olması derslerin başarısının artmasında etkili olacaktır. Bu bağlamda; Türkçe öğretmenlerinin öğrenciler üzerinde, Türkçenin doğru ve etkili kullanımı vesilesiyle dört temel dil becerisini geliştirmeye yönelik bazı yöntemler geliştirdikleri söylenebilir. Bu çerçevede, çalışmada ortaokul Türkçe öğretmenlerinin öğrencileri ile iletişim kurmak ve onları ikna etmek ile alakalı değerlendirmeleri saptanmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda derste bu bağlamda kullanmayı tercih ettikleri temel ikna yöntemlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada grup içerisindeki bireylerin görüşlerini paylaşmaya odaklanan nitel araştırma, fenomenografi kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile katılımcılara sorular yöneltilmiş ve verilen cevaplar değerlendirilmiştir. Yapılan çalışmanın sonucunda Türk Dili öğretmenlerinin Cialdini'nin ortaya atmış olduğu taktiklere uygun birçok davranış geliştirdiği ortaya çıkmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Eğitim, Türkçe Öğretmeni, ikna teknikleri, Cialdini

### *Turkish Teachers' Communication Efforts Towards Their Students and Their Preferred Persuasion Techniques*

#### **Abstract**

Education is an effort to create a desired behavioral change in a person. Teaching is only one part of education. *Teaching turns into education only if the things taught create positive changes in the person's behavior* (Akyüz, 2019, s. 2). *Today, in line with the educational requirements of the age and the new meanings given to education and the changing needs of the students; the success of the teacher is measured not by how he teaches the lesson, depth of his knowledge or his speed in the lesson etc. but how much he can convey the subject he knows to the student, to what extent he is able to lean into the student, and to what extent he can touch the student spiritually. Today, the success of communication is evaluated by its persuasiveness* (Oyman, 2014, preamble). Therefore, in our schools, which are the place of education and training, the high communication ability of Turkish teachers and accordingly developed persuasive aspect will be effective in increasing the

<sup>1</sup> Bu çalışma, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Burcu TUNAY tarafından Prof. Dr. Salim PİLAV danışmanlığında hazırlanan "Türkçe Öğretmenlerinin Dil Becerileri Bağlamında Kullandıkları Temel İkna Teknik ve İlkeleri" isimli henüz yayınlanmamış yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Çalışmada söz konusu tez için alınan Etik Kurul Onayı kullanılmıştır.

<sup>2</sup> **Sorumlu Yazar:** Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, bpamuk88@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9560-1447

<sup>3</sup> Profesör Doktor - Öğretim Üyesi, Prof. Dr. / Öğretim Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili Ve Edebiyatı, Yeni Türk Dili, spilav@aybu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5141-6282

success of the lessons. In this context; It can be said that Turkish teachers have developed some methods to improve students' four basic language skills through the correct and effective use of Turkish. In this framework, the study tried to determine the evaluations of secondary school Turkish teachers regarding communicating with their students and persuading them. At the same time, it was aimed to determine the basic persuasion methods they preferred to use in this context in the course. Qualitative research, phenomenography, focusing on sharing the opinions of individuals within the group, was used in the research. Questions were asked to the participants using the semi-structured interview method and the answers given were evaluated. As a result of the study, it was revealed that Turkish Language teachers developed many behaviors in line with the tactics put forward by Cialdini.

**Keywords:** Education, Turkish Teacher, persuasion techniques, Cialdini

## Giriş

### Eğitim, Öğretim, İletişim Kavramları ve Modern Eğitimde Öğretmene Yönelik Beklentiler

#### Eğitim, öğretim

Eğitim; kişide yaşam boyu devam eden bir değişim ve öğrenme sürecidir. İnsanların bilgi, beceri, değerler ve davranışları geliştirmek amacıyla yapılan örgütlü bir süreçtir.

Günümüzde eğitim, salt bilgi aktarımından çok daha fazlasını ifade eder. Modern eğitim anlayışı, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına ve yeteneklerine odaklanırken eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim becerileri gibi önemli yönleri de kapsar.

Türk Dil Kurumunda yer alan tanıma göre; "eğitim, çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye" (TDK Türkçe Sözlük, 2011) olarak değerlendirilmektedir. Tanım bu açıdan incelendiğinde eğitimin doğumla beraber, aile içerisinde başladığını daha sonra okul çevresi ile devam ettiğini ve tüm yaşam boyunca süregeldiğini söylemek mümkündür. Öyle ki Düşünür Immanuel Kant'a göre (1724-1804): "Eğitimle birlikte kişilerde aydınlanmaya ulaşmak basittir; ne var ki bunun için insanları böyle düşünceleri için erkenden alıştırmak gerekir. Buna rağmen tüm bir dönemi aydınlatmak uzun bir zaman gerektirmektedir." (Şen, 2018, s. 2).

Eğitimin amacı sahip olunan kapasiteleri ve yetileri kişinin kendi amaçlarına uygun şekilde kullanabilmesini öğrenmektir (Vatansever, 2022, s. 865).

Eğitim, toplumun talep ettiği ve önceden belirlenen davranışların kişilere kazandırılması sürecidir. Önceden hazırlanmış bir plana uyularak yapılmasının yanı sıra bir plana bağlı olmadan da yürütülebilmektedir. Bunların sonucunda eğitim alan kişilerde toplumun arzu ettiği yönde ya yeni bir davranış gelişir ya da var olan bir davranış değişikliğe uğrar (Ergin ve Birol, 2005, s. 3) Eğitim bir kişide istenildik yönde davranış değişikliği oluşturma çabasıdır.

TDK'ya göre öğretim hem belirli bir amaca göre gerekli bilgileri verme işi olarak hem de öğrenmeyi kolaylaştıracak etkinlikleri düzenleme, gereçleri sağlama ve kılavuzluk etme işi olarak tanımlanmaktadır (TDK Güncel Sözlük).

Her ne kadar eğitim ve öğretim kavramları birbirinin yerine ya da eş anlamlı olarak kullanılsa da iki kavram birbirinden farklı manalar taşımaktadır. Öğretim eğitimin yalnızca bir parçasıdır. *Öğretim, ancak öğretilen şeyler kişinin davranışlarında olumlu yönde değişiklikler meydana getirmişse eğitim haline dönüşür* (Akyüz, 2019, s. 2).

Günümüzde çağın eğitim gerekleri eğitim ve öğretmene yüklenen yeni anlamlar öğrencilerin farklılaşan ihtiyaçları bireyin eğitimi konusundaki yeni yaklaşımlar öğretmene mesleki anlamda yeni sorumluluklar yüklemektedir (MEB, 2017).

## İletişim

*İnsanların biyolojik bir varlıktan toplumsal bir varlığa dönüşmesi iletişim ile mümkündür. Başkalarını anlamak, bilgi edinmek, hangi davranışların daha uygun olduğunu ve neyi nasıl yapacağını belirlemek iletişim kanalıyla gerçekleşmektedir* (Tuna, 2014, s. 3).

Toplumsal bir varlık olarak insan, pek çok nedenden dolayı sürekli bir iletişim içerisindedir. *Bilgi vermek, bilgi almak, yardım istemek, söz vermek, kendi duygu ve düşüncelerini anlatmak ya da başkasının duygu ve düşüncelerini öğrenmeye çalışmak vb. nedenlerden dolayı belli bir yapı ve düzen içerisinde iletişim kurulur* (Yüksel, 1994, s. 4).

İletişim ile ilgili olarak birçok farklı kaynakta birçok farklı tanımla karşılaşmak mümkündür:

- *Duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme, komünikasyondur* (TDK, 2011).
- *Bilginin, düşüncenin ya da tutumun çeşitli yollarla ve amaçlarla başkalarına aktarılma, başkalarıyla paylaşım sürecidir iletişim. Daha kapsamlı bir tanımla bireyler arasında veya bireylerle kurumlar arasında düşünce birliği oluşturulmasıyla ilgili bir süreçtir. Yani özünde bilginin, düşüncenin ya da tutumun çeşitli amaçlarla, taraflar arasında paylaşımı ya da aktarımı yatar* (Oyman, 2014, önsöz).
- *İletişim; davranış değişikliği meydana getirmek amacıyla fikir, duygu, tutum, bilgi ve becerilerin paylaşılma sürecidir* (Çilenti, 1984, akt. Ottekin Demirbolat, 2018, s. 40).
- *Doğan Cüceloğlu'na göre etkileşim hâlindeki iki birim arasındaki mesaj alışverişine iletişim denilmektedir* (Cüceloğlu, 1992, s. 13).

İletişim sürecinin amacına odaklanarak yapılan bu ve benzeri birçok tanımda, iletişimin temel işlevinin “hedef üzerinde belirli bir etki yaratmak” olduğu vurgulanmaktadır. Diğer bir deyişle, iletişimde varılmak istenen nokta, hedef kitlede kaynağın amacına hizmet edecek bir etki yaratmaktır.

İnsanı diğer tüm canlılardan ayıran özellikleri gereği iletişim yaşama dair bir zorunluluktur. Toplumsal bir çevreye gözünü açan bir bebek ilk olarak ailesi ile iletişim kurar. Daha sonra yaşlıları ve yakın çevresi ile iletişimini geliştirir. Çocuğun yaşı büyüdükçe iletişim kurduğu ve hatta kurması gerektiği çevre de büyür ve gelişir.

Toplumsal bir varlık olan insan istemli ya da istemsiz olarak birçok davranış geliştirir. Selam vermek, tebrik mesajları yollamak, sinemaya gitmek, sohbet etmek vb. tüm davranışların oluşması için iletişim hayatımızda devamlı olarak gelişmek ve ilerlemek zorundadır.

Anlatılanlardan hareketle; *etkili iletişim becerilerini kullanma, öğrenci gereksinimlerini karşılamanın yanı sıra öğretmenlerinin kendi gereksinimlerini de daha iyi karşılması ve mesleki hedeflerini gerçekleştirmesine de olanak sağlar* (Nacar, 2010, s. 22).

### **Modern eğitimde öğretmene yönelik beklentiler**

*Günümüzde iletişimin başarısı ikna ediciliğiyle değerlendirilmektedir* (Oyman, 2014, önsöz). O hâlde öğretim ve eğitimin yuvası olan okullarımızda öğretmenin iletişim kabiliyetinin yüksek olması ve buna bağlı olarak aynı zamanda ikna edici yönünün de gelişmiş olması derslerin başarısının artmasında etkili olacaktır. Öğretmen; eğitimci olabilmenin gerekliliklerini yerine getirebilmek, öğrencinin seviyesinde ve öğrenciye uygun anlatımı geliştirebilmek, bu anlatım ile onu doğruya ulaştırmak ve öğrencide istenilen yönde davranış değişikliği oluşturmak amacıyla iletişime ve ikna tekniklerine başvuracaktır.

*Öğretmenlerin iletişim becerisi eğitimi almasının öğrenciler üzerindeki etkilerini araştıran bir çalışmada öğrencilerin öğrenme düzeylerinin artmasının pek çok değişken ile bağlantısı olmasına rağmen öğretmenlerle olan iletişimlerinin öğrenmenin gerçekleşmesinde büyük rol oynadığı görülmüş ve bu eğitimi almış olan öğretmenlerin öğrencileri ile iletişimlerinin olumlu yönde geliştiği, öğrenci ve öğretmen arasında oluşan yakın ilişkinin de sınıf içi ilişkilerine, sınıf içi etkinliklerine katılma düzeylerine etkisi olduğu ve en önemlisi ders başarılarında artış oluşturduğu sonucuna varılmıştır* (Bencuya, 2003, s. 7).

Öğretmenler öğrencileri ile arasında bir iletişim geliştirmektedirler. Farkında olarak ya da olmayarak onları her türlü davranışları ve dersleri ile ilgili olarak birçok hususta ikna etme çabasına girmektedirler. Öyle ki öğrencilerde bir etki bırakmak ve hatta istenilen etkiyi bırakmak ve istedik yönde değişimin gelişmesini sağlamak amacıyla öğretmenler kendi davranışlarında, dış görünüşlerinde, düşüncelerinde ve ifade etme yöntemlerinde yapılandırmaya gitmekte bunlar için hususi bir çaba göstermektedirler. Tüm bu çabalar ve faaliyetlerin tümü iletişimde ikna konusunun alanına girmektedir.

Demirtaş'a göre (2004, s. 76); *bir kişi ikna edici olabilmek için, elindeki bilgiyi ve kanıtları iyi yapılandırmalı, örgütlemeli, kontrol değişkenlerini dikkate almalı, aynı zamanda, dış görünüşüne, konuşma tarzına ve beden diline kadar kendisiyle ve iletişim bağlamıyla ilgili birçok faktörü de göz önünde bulundurmalıdır.*

Sözel derslerden sorumlu olan öğretmenlerin çocuklara sözlü iletişim becerisi kazandırma görevini de üstlendiği düşünüldüğünde özellikle Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin bu konuda daha da gelişmek mecburiyetinde olduğunu söylemek mümkündür. Bundan dolayıdır ki ders esnasında öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişimin

kalitesi, öğretmenin ikna kabiliyeti ve öğrencinin kabul ve kavrama düzeyi eğitimin doğru ve eksiksiz gerçekleşmesi açısından oldukça önemlidir.

## İletişimde ve Eğitimde İkna, Cialdini'nin Temel İkna Teknikleri

### İletişimde ve eğitimde ikna

Günlük hayatta da görülebileceği gibi, iletişimin gerçekleştiği pek çok durumda insanlar ya birisini verdikleri bilginin doğruluğuna, ya davranışlarını değiştirmesine ya da başka bir konuda ikna etmeye çalışırlar (Yüksel,1994, s. 5).

Yüksel'e (1994, s. 5) göre: Bir kişiyi belli bir konuda ikna etmek, belli bir sistematik yapıyla kurulması gereken ve son tahlilde maruz kalan kişide kaynağın amaçladığı istendik değişimin ortaya çıkarılması çabası biçimde ele alınmalıdır.

Öğrencilerde istenilen etkiyi bırakmak ve istendik yönde değişimin gelişmesini sağlamak amacıyla öğretmenler kendi davranışlarında, dış görünüşlerinde, düşüncelerinde ve ifade etme yöntemlerinde yapılandırmaya gitmekte bunlar için hususi bir çaba göstermektedirler. Tüm bu çabalar ve faaliyetlerin tümü iletişimde ikna konusunun alanına girmektedir.

### Cialdini'nin temel ikna teknikleri

Çalışmada önceden tespit edilen ve Cialdini tarafından isimlendirilen başlıca ikna tekniklerine (bazı kaynaklarda taktik olarak da geçebilmektedir) yer verilmektedir:

#### 1. "Önce Küçük Sonra Büyük Rica" Tekniği

Kaynaklarda "foot in the door"(FITD), "azıcıktan bir şey olmaz" ya da "kademeli etki tekniği" olarak da isimlendirilen yöntemde tutarlı davranış beklentisi vardır. Ayrıca, tutarlılık beklentisi de bu sonucun önemli bir belirleyicisidir. *Kişi bir konuda verdiği kararın arkasında durmak ve tutarlı davranmak eğilimdedir* (Demirtaş, 2004, s. 7). İletişim sürecinde kaynak kişi olarak adlandırdığımız mesaj üreten (göndermek isteyen, başlatan) kişi, hedef (mesajı alması beklenen) kişiden onu zora sokmayacak bir talepte bulunur. Talep kabul edilmesi kolay bir talep olmalıdır. Talebin yerine getirilmesiyle birlikte ricalar artarak devam ettirilir. Hedef kişinin davranışlarında tutarlı olacağı varsayılır/öngörülür.

#### 2. "Önce Büyük Sonra Küçük Rica" Tekniği

"Kapıyı Kapama", "Önce Reddetme, Sonra Kabul Etme", "Reddetsin Sonra Geri Çekil" "Kapıyı Yüzüne Çarpma" (Door in the Face - DITF) ya da "Ay'ı İste Yıldızla Razi Ol" olarak da anılan yöntem bir önceki yöntemin tam tersi şeklinde işler. Öncelikle daha büyük, gerçekleşmesi ya da uygulanması daha zor bir ricada bulunan kaynak kişi bu talebinin ardından daha makul (yapılması daha mümkün) bir ricada bulunur. İlk istek ikinci isteğin gerçekleşmesini sağlar. Bu aşamada karşılıklı ödün verme ve ilk isteği çoğunlukla yapamamanın kişiye hissettirdiği sorumluluk duygusu söz konusudur.

Tekniğin kullanımı esnasında karşılıklı ödün, sosyal sorumluluk ve suçluluk duygusu ön plana çıkmaktadır.

3. "Gitgide Artan Ricalar" Tekniği

"Hedef kişinin kabul edilebilecek bir ricayı yerine getirmesinden sonra asıl amaca ulaşmaya kadar birçok ricada bulunmak" olarak basitçe tanımlanan teknikte diğer tekniklerden farklı olarak ricanın küçüklüğüne ya da büyüklüğüne bakılmaz. "Low-Ball Technique" olarak da anılan bu teknik Cialdini ve arkadaşlarının 1978 yılında yaptığı bir deney sonucu literatüre geçmiştir (Wikipedia, Erişim tarihi: 07.05.2024, 17.07) Kaynak kişi hedeften kabul edebileceği bir ricada bulunur. Ricayı kabul eden hedef kişi diğer ricaları da kabul etme eğilimindedir.

4. "Sadece O Değil veya Satışı Tatlandırma" Tekniği

"That's not All Technique" olarak da adlandırılan bu teknikte karşılıklı ödün verme durumu söz konusudur. Hedef kişi kaynak kişinin vermiş olduğu ödünden yararlanma eğiliminde hareket etmek ister. Kaynak kişi tarafından teklifin reddedilmesi beklemeksizin ikinci ve daha avantajlı bir teklif sunulur. Hedef kişi öncelikle bir kazanımdan bahseder. Kişi bu kazanımı kabul ya da reddetmeden önce daha büyük ve daha cazibeli başka kazanımlarında söz konusu kazanıma eşlik edeceğini anlatır. Böylelikle kabul edilmesi beklenen ilk kazanım büyük olasılıkla kabul edilir.

5. "Evet-Evet" Tekniği

Diğer adı "Yes-Yes Technique" olan teknikte, kaynak kişi hedef kişiye cevabı evet olması muhtemel soruları arka arkaya yöneltir. Sürekli onaylayan/sürekli evet deme durumunda kalan hedef kişinin asıl soruya da evet deme olasılığı yüksektir. Süreç içerisinde onaylamaya devam eden kişinin ikna olması olası olarak değerlendirilir.

6. "Acaba Değil Hangi" Tekniği

Kaynaklarda "Don't Ask If, Ask Which Technique" olarak da isimlendirilen tekniğe göre, kaynak kişi hedef kişiye ihtimalleri sorgulatacak açık uçlu sorular yöneltmez. Bir ya da iki seçenek sunarak alanı daraltır ve kabul edilmeme ihtimalini neredeyse ortadan kaldırır.

7. "Soruya Soruyla Yanıt Verme" Tekniği

"Ask Question with a Question Technique" ismiyle bilinen teknik genellikle gündemi değiştirmek için ve kaynak kişiyi hedeften çıkarmak için uygulanmaktadır. Hedef kişi soru sorduğunda kaynak kişi soruya soruyla karşılık verir. Böylelikle alıcı durumuna geçer ve bu sayede kendisi zaman kazanır.

8. "Yer Etme" Tekniği

Bu teknikte önemli olan asıl duyunun dışında diğer duyulara da hitap edebilmektir. Hafızanın duyulara tepki vermesi özelliği üzerinde durulur. Birden çok duyuya hitap ederek mesajın hedef kişinin zihninde daha fazla yer tutulacağı öngörülür.

#### 9. "Borca Sokma" Tekniği

Yabancı dilde "Getting A IOU Technique" olarak bilinen bu teknikte kaynak kişi hedef kişinin kendisini borçlu hissetmesini sağlar. Kaynak kişi hedef için emek harcar. Kendini borçlu hisseden hedef kişi bu borcu ödeyebilme eğilimi ile daha kolay ikna olur.

### Yöntem

Bu araştırmada fenomenografi yöntemi kullanılmıştır. Katılımcı bireylerin yaşamışlıklarına, algılarındaki farklılıklara odaklanan fenomenografide bireysel farklılıklar nedeniyle fenomenlerin tanımlanma biçimleri farklılık göstermektedir. Çekmez ve Yıldız'a (2012, s. 80) göre fenomenografi; bireylerin yaşamlarını devam ettirdikleri alan içerisinde karşılaştıkları fenomenler hakkında algıladığı, anladığı ve deneyimledikleri olguların neler olduğunu inceleyen bir araştırma yöntemidir.

Veriler tamamıyla gönüllülük esasına bağlı olarak toplanmış ve kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" kullanılmıştır. Görüşme formu araştırmacı tarafından uzman görüşleri doğrultusunda oluşturulmuştur.

Örneklem seçiminde "Tabakalı Örneklem Yöntemi" tercih edilmiş olup tabakalar içerisinde basit rastlantısal yöntemle belirlenen okullar üzerinde araştırma yapılmıştır. Buna göre Ankara'da yer alan 9 merkez ilçede eğitim-öğretim faaliyeti sürdüren resmi okullar içerisinde araştırmaya dâhil edilecek olanlar, ilçelerde yer alan okul sayıları ile orantılı olarak belirlenmiştir.

Araştırmada Ankara Merkez ilçelerde görev yapan 30 Türkçe Öğretmeni ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiş olup, geçerli olan 17 cevap değerlendirilmeye alınmıştır. 13 adet görüşme veri kaybı olarak kabul edilmiş ve değerlendirilmeye alınmamıştır. Her görüşme 30 ila 45 dk. sürmüştür. Çalışma İletişim Bilimleri açısından terimsel bilgiler içerdiğinden katılımcılara yazılı ve sözlü olarak ön bilgilendirme yapılmıştır.

İkna teknikleri 9 başlık olarak ele alınmış; her başlıkla ilgili açıklamalara, örnek olaylara kısaca yer verilmiştir. Görüşme esnasında katılımcıların izinleri doğrultusunda ses kaydı alınmış; deşifre edilip raporlaştırılmıştır.

### Katılımcılar

Çalışmada 2022-2023 eğitim öğretim yılında Ankara ili sınırları içerisinde 9 merkez ilçede yer alan devlet okullarında aktif olarak görev yapan 30 Türkçe Öğretmeni (ortaokul) ile görüşülmüş olup; 17 görüşme geçerli kabul edilmiş ve araştırmada değerlendirilmeye alınmıştır. 13 adet görüşme veri kaybı olarak kabul edilmiş ve değerlendirilmeye alınmamıştır.

Katılımcılara ait bilgiler aşağıdaki gibidir:

**Tablo 1.** Katılımcılara verilen kodlar ve katılımcıların özellikleri

Katılımcılar	Yaş	Meslekte Geçirilen Süre (Yıl)
K1	31	10
K2	35	12
K3	38	17
K4	29	9
K5	39	17
K6	35	12
K7	40	19
K8	42	28
K9	24	2
K10	45	21
K11	46	23
K12	51	29
K13	61	36
K14	28	5
K15	50	29
K16	65	41
K17	43	18

Tablo 1’de araştırmaya katılan öğretmenlere ilişkin bilgiler sunulmuştur. Buna göre çalışma grubunu Ankara ilinde her ilçeden basit tesadüfi yöntemle seçilen okullarda görev yapan farklı yaş gruplarından 17 Türkçe öğretmeni oluşturmuştur. Katılımcılara K1, K2 şeklinde kodlar rastlantısal olarak verilmiş olup diğer tüm tablolarda aynı kodlar kullanılmıştır. Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin en genç olanı 24 yaşında (2 yıl deneyimli); yaşça en büyük öğretmenin 65 yaşında (41 yıl deneyimli) olduğu gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin mesleki deneyimleri yaşları ile doğru orantılı olarak artmaktadır.

### Verilerin Toplanması

Bir soru veya bir araştırma konusu hakkında derinlemesine bilgi edinmemizi sağlayan görüşme tekniğinde görüşme esnasındaki durumların birbiriyle ilişkilerinin nasıl olduğuna, çelişkilere ve tutarlılıklara bakılır (Büyüköztürk vd., 2021, s.158). Veriler tamamıyla gönüllülük esasına bağlı olarak toplanmış ve kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” kullanılmıştır. Görüşme formu araştırmacı tarafından uzman görüşleri doğrultusunda oluşturulmuştur. Tez çalışmasında 18 soru değerlendirilmesine rağmen makalede çalışmanın öğretmenlerin öğrencileri ile iletişim kurma çabalarını kapsayan ilk 5 sorusu dikkate alınmıştır.

Görüşme formunda yer alan ve makaleye veri oluşturan sorular şu şekildedir:

1. Öğrencileriniz ile aranızda istendik, etkili ve doğru bir iletişim meydana geldiğini düşünüyor musunuz? Size göre öğretmen, öğrenciye yönelik nasıl bir tutum içerisinde olursa derslerde başarı elde edilmiş olur?
2. Kısaca “iletişim” kaynak kişiden hedef(alıcı) kişiye doğru yöneltilen mesajlardan oluşmaktadır. Alıcının herhangi bir şekilde geri bildirimde bulunması iletişim sürecinin daha doğru



*işlediğinin göstergesidir. Ders anlatımı yaparken geri dönüşler konusunda hassas davrandığınızı düşünüyor musunuz? Neden?*

3. *Ders anlatımı yaparken öğrencinin ikna edilmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?*
4. *Verdiğiniz eğitim göz önünde bulundurulduğunda kendinizi klasik eğitim anlayışına mı daha yakın hissediyorsunuz, modern eğitim anlayışına mı? Neden?*
5. *Konu anlatımlarınızda en çok benimsediğiniz/en etkili bulduğunuz/en iyi sonuç aldığınız ikna tekniği/teknikleri hangisidir?*

Çalışmada her bir öğretmenle 30 ila 45 dk. arasında görüşme sağlanmış olup veriler 15 gün içerisinde toplanmıştır. Görüşme öncesinde, görüşme formlarında yer alan veriler İletişim Bilimleri açısından terimsel bilgiler içerdiğinden, katılımcılara yazılı ve sözlü olarak ön bilgilendirme yapılmıştır. 9 temel başlık olarak ele alınan teknikler ile ilgili açıklamalara, örnek olaylara kısaca yer verilmiştir. Buna göre görüşme formu ile ilgili bilgi sahibi olan bazı öğretmenlerle yüz yüze görüşmeler yapılmış, konuşma esnasında ses kaydı alınmış, veriler yazılı olarak kaydedilmiştir. Bazı katılımcılarla ise görüşmeler dijital ortamda sesli arama, görüntülü arama vb. yöntemlerle gerçekleştirilmiştir. Söz konusu yöntemlerle de görüşme esnasında katılımcıların izinleri doğrultusunda ses kaydı alınmış; deşifre edilip raporlaştırılmıştır.

## **Verilerin Analizi**

Araştırma kapsamında toplanan veriler “İçerik Analizi” yöntemi ile analiz edilmiştir. *Yazılı ve sözel verilere, sonradan istatistik işlemlerin yapılmasını ve çeşitli olgu, kavram, durum, özellik veya değişken hakkında önemli bilgiler edinmeyi amaçlayan analiz yöntemine İçerik analizi denilmektedir. Analiz, var olan durumu var olduğu şekli ile açığa çıkarmayı amaçlamaktadır. Asıl niyet, sosyal gerçeği açığa çıkarmaktır* (Tavşancıl, Arslan, 2001, s.21). Temel hedef ise yazılı dokümanı nicel verilere dönüştürmektir. *İçerik analizi; kontrollü yorum yapma, objektif ve nicel yollardan betimleme, metodolojik araç ve teknikler bütünü, önceden belirlenmiş ölçütlere göre inceleme, anlam çıkarma, açık talimatlara göre nicelleştirme işlemi, niteli nicele dönüştüren bir işlem, kavramların ölçülmesi ve belirli bir anlam çıkarılması için kategorilere ayrılması olarak ifade edilmektedir.* (Tavşancıl, Arslan, 2001, s.21-22).

Yazılı olarak kayda alınan görüşmeler, soru bazında incelenip çözümlenmiş ve bu sayede güvenilir veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler gruplandırılıp kategoriler oluşturulmuş, bu kategorilere isimler verilmiş, belirlenen isimler süreç içerisinde tekrar dinlenerek kontrol edilmiştir. Verilerden yola çıkarak oluşturulan sınıflandırmalardan sonra tablolar hazırlanmış, örnek teşkil edecek görüşler tablolara yerleştirilmiştir.

## **Bulgular**

Görüşme formunda yer alan sorulara katılımcıların vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda çalışmada aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

## 1. Öğretmen ile öğrencileri arasında istendik, etkili ve doğru bir iletişim kurulmasına ve öğretmenlerin sergilediği tutumlara ilişkin bulgular.

Araştırmanın “Öğrencileriniz ile aranızda istendik, etkili ve doğru bir iletişim meydana geldiğini düşünüyor musunuz? Size göre öğretmen, öğrenciye yönelik nasıl bir tutum içerisinde olursa derslerde başarı elde edilmiş olur?” şeklindeki ilk sorusu doğrultusunda toplanan veriler Tablo 2’de sunulmuştur. Tüm katılımcılar tek bir ana tema etrafında birleştiği için temalaştırma yapılmamıştır. Bu nedenle örnek cevaplardan bir kaçına Tablo 2’de yer verilmiştir.

**Tablo 2.** Öğretmenlerin Öğrenciler ile İstendik, Etkili ve Doğru Bir İletişim Kullanım Düzeyleri

---

Evet, düşünüyorum. Çünkü öğrencimin mutluluğunu önemsiyorum ve onlarla çok samimiyetten kaçınıyorum ve tatlı sert olmaya çalışıyorum. Her birinin söz hakkı almasını, kendini ifade etmesini istiyorum (K3).
Öğrenciye yönelik bir tutum geliştirdiğimi düşünüyorum, biz şimdi şu konuyu öğreneceğiz ama neden öğreneceğiz, niçin öğreneceğiz, ne işimize yarayacak diye sorular yönelterek derse başlıyorum. Onlar da motive oluyorlar (K5).
Öğrencinin kendini rahat hissedeceği bir ortam hazırlamaya çalışırım daha sonra kişiye görelilik ilkesine dayanarak onunla aramdaki bağı oluştururum. Bu sayede öğrencimle kalıcı ve etkili iletişimimizin temelleri atılmış olur (K9).
Hem istediğimi yaptırıyorum hem de yeri gelince onları severek okşayarak bazen sözle ödüllendirerek bazen de maddi ödüller vererek (K11).
İyi bir iletişim kurduğumu düşünüyorum. Akademik olarak bilgi sahibi olduğunuzu göstermeniz gerekiyor. Bir de onları anlamanız yani Arada bir ruhlarına dokunmanız gerekiyor (K13).
Genellikle düşünüyorum. Bir kere çok böyle uzun cümlelerle çok böyle kapalı konuşmamak lazım. Kısa kısa cümlelerle daha basit basit... Bazen bu her çocuğa göre değişiklik gösterebiliyor. Yani öğrenci kendini kapattığı durumlarda iletişim kurulamayabiliyor (K17).

---

Tablo 2’de “Öğrencileriniz ile aranızda istendik, etkili ve doğru bir iletişim meydana geldiğini düşünüyor musunuz? Size göre öğretmen, öğrenciye yönelik nasıl bir tutum içerisinde olursa derslerde başarı elde edilmiş olur?” sorusu doğrultusunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Çalışma kümesinde yer alan 17 öğretmen derslerde öğrencileri ile iletişim kurma düzeylerini ve bu konuda benimsedikleri tutumları ifade etmiştir. Katılımcıların sorulara verdiği cevaplar doğrultusunda veriler incelenmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda 17 öğretmenin de derslerinde öğrencileri ile istendik, etkili ve doğru bir iletişim kurabildiğini belirttiği gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin verdiği ortak cevaplar doğrultusunda temalar oluşturulmuştur. Katılımcıların tamamı öğrencileri ile etkili bir iletişim içerisinde olduğunu söylemektedir. Katılımcıların öğrencileri ile iyi bir iletişim kurmalarını sağlayan tutumları arasında; öğrenciye değerli olduğunu hissettirmek, öğrencinin dilinden konuşmak, öğrencilerle empati kurmak, fazla samimiyetten kaçınmak ve tatlı-sert bir tavır takınmak, öğrenciyi her yönüyle tanımak, belirli bir seviye içerisinde rahat ve özgür olmalarını sağlamak, kısa ve açık bir anlatımla ılımlı bir yaklaşım sergilemek, doğru davranışlarını ödüllendirmek vb. tutumlar yer almaktadır. Buna göre katılımcıların tamamı öğrencileri ile istendik, etkili ve doğru bir iletişim kurabildiğini ifade etmiştir.

## 2. Öğretmenlerin ders anlatırken yaparken geri dönüşler konusunda hassas davranma düzeylerine yönelik bulgular.

Araştırmanın “Kısaca “iletişim” kaynak kişiden hedef(alıcı) kişiye doğru yöneltilen mesajlardan oluşmaktadır. Alıcının herhangi bir şekilde geri bildirimde bulunması iletişim sürecinin daha doğru işlediğinin göstergesidir. Ders anlatırken geri dönüşler konusunda hassas davrandığınızı düşünüyor musunuz? Neden?” şeklindeki ikinci sorusu doğrultusunda toplanan veriler Tablo 3’te sunulmuştur.

**Tablo 3. Ders Anlatımında Geri Dönüşler Konusunda Hassas Davranma Düzeyleri**

Tema	İfade edilen	Katılanlar
<i>Geri dönüşler hakkında hassas davrandığımı düşünenler</i>	<p>Eğer bir öğrenciye anında yani yerinde ve zamanında bir geri dönüt verirseniz eğer, bir kere çocuğun derse katılımı artıyor yalnız tam tersi çocuk size bir şeyler anlatmaya çalışıyor bir şeyler söyledikten sonra yerinde ve zamanında bir geri dönüş yapmayıp bir sonraki öğrenciye geçtiğiniz zaman gözlemlediğim çocukta müthiş bir moral bozukluğu oluşuyor (K1).</p> <p>Evet, kesinlikle düşünüyorum bu benim için çok önemli yani anlatayım geçeyim değil mutlaka sorarım Hatta derse katılmayan öğrencilere de sorarım Özellikle de onların ne düşündüğünü merak ederim anlattığım şeylerin ne kadarını anladıklarını test etmeye çalışırım (K2).</p> <p>Çünkü her öğrenci farklı öğrencinin kendini bilmesi için tanınması için yolunu yöntemini iyi bilmesi için belirlemesi için geri bildirim ben çok önem veriyorum (K4).</p> <p>Evet, özellikle geri dönüşler benim daha çok derse motive olmama daha iyi şekilde dersi sunmama ve çocukların da bir şeyler söylemesi kendi başına monolog yaşamamasına sebep oluyor (K5).</p> <p>Ders anlatımı yaparken özellikle her geri dönüt üzerinde durmaya özen gösteriyorum çünkü dönütler öğrencinin bilgiyi kontrol mekanizmasına sunmasıdır bu nedenle önem arz eder (K9).</p> <p>Konu tekrarı yapıyorum veya bilen çocuklarla bir hafızalarını canlandırmak amacıyla soru cevap yöntemiyle konu tekrarı yaparak yani çocuklara geri dönüşlerinin olumlu yönde artmasını sağlamaya çalışıyorum (K11).</p> <p>Evet. O an onu sıcaklığına o derste anlayamasak bile süreç içerisinde, ertesi gün tekrar sırasında veya -Türkçe öğretmenleri böyle demiyor ama- Quiz sırasında ortaya çıkıyor (K12).</p> <p>Tekrar ederek konuların pekiştirildiğini ve kalıcı olduğunu düşünüyorum (K16).</p> <p>Bazen bir metin okurken Bak bunu öğrenmiştik burada ne var Şeklinde böyle plansız bir şekilde de gerçekleşebiliyor Ya da bazen işte bu konuyu gördük yazdık hadi Bununla ilgili bir etkinlik yapalım dediğimde de Geri dönüş alabiliyorum (K17).</p>	K1, K2, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K16, K17
<i>Geri dönüşler hakkında hassas davranmadığımı düşünenler</i>	<p>Bazen bu konuda çok hassas davrandığımı düşünmüyorum. Çünkü zaman kaygımız var, yetiştirme kaygımız var. Çocukların soruları bazen o kadar fazla oluyor ki ya da konu başka bir noktaya gidiyor ki vermek istediğimizin dışına çıkmış oluyoruz (K15).</p>	K15

Tablo 3’te “Ders anlatırken geri dönüşler konusunda hassas davrandığınızı düşünüyor musunuz? Neden?” sorusu doğrultusunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Çalışma kümesinde yer alan 17 öğretmen geri dönüşler konusunda hassas davranma düzeylerini ve sebeplerini ifade etmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevap doğrultusunda geri dönüşler

hakkında hassas davrandığını düşünenler ve geri dönüşler hakkında hassas davranmadığını düşünenler şeklinde iki ana tema oluşturulmuştur. Geri dönüşler hakkında hassas davrandığını düşünen katılımcı sayısı 16 (%94)'dir. Geri dönüşler hakkında hassas davranmadığını düşünen katılımcı sayısı 1 (%6)'dir.

### 3. Öğretmenlerin ders anlatırken öğrencinin ikna edilmesi gerektiğini düşünme düzeylerine yönelik bulgular.

Araştırmanın “Ders anlatırken öğrencinin ikna edilmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?” şeklindeki üçüncü sorusu doğrultusunda toplanan veriler Tablo 4’te sunulmuştur:

<b>Tablo 4. Öğretmenlerin Ders Anlatırken Öğrencinin İkna Edilmesi Gerektiğini Düşünme Düzeyleri</b>		
<b>Tema</b>	<b>İfade edilen</b>	<b>Katılanlar</b>
Öğrenci ikna edilmeli diye düşünenler	Öğrenci kesinlikle ikna olmalı. Neyi neden bilmeli bu sorusunun cevabını eğer öğrenciye anlatabilsek, öğrenci derse güdülenmiş olacak (K1).	K1, K3, K4, K5, K7, K8, K10, K11, K13, K14, K15, K16
	Çocuğu ikna etmek gerekiyor çünkü çocuk konuyu anlamlı hale getiriyor. Öğrenci ikna olmadan dersinizi önemsemiyor konuyu önemsemiyor (K4).	
	Evet, mutlaka çünkü ikna edilmeyince hiçbir şekilde defterini kitabını bile açmıyor. Hatta cevap vermek istemiyorum okumak istemiyorum eğer biraz daha üstüne gidersek işte başım ağrıyor ya da işte keyifsizim tarzında makul sayılabilecek bahanelerle geliyor (K5).	
	Bizim amacımız zaten çocukta ezber oluşturmak değil öğrenmesini sağlamak öğrenmesini sağlamak da onun mantıklı bir şekilde ikna edilmesiyle olur (K7).	
Öğrencinin bazı zamanlarda ikna edilmesi gerektiğini düşünenler	Ders anlatımı esnasında öğrenciler her zaman ikna edilmeye ihtiyaç duymamaktadır. Bu nedenle ikna yöntemini zaman zaman kullanmaktayım (K9).	K9, K12, K17
	Evet, zaman zaman gerektiğini düşünüyorum (K12).	
Öğrencinin ikna edilmesine gerek olmadığını düşünenler	Belki motive edilmek olabilir, güdülemenin gerektiğini düşünüyorum. İkna etmek belki biraz daha ilkökulda olabilir (K2).	K2, K6
	Öğrencinin derste güdülenmesi önemli ama ben tüm enerjimi de buna sarf edemem öğrenci de öğrenci olduğunu bilecek (K6).	

Tablo 4’te “Ders anlatırken öğrencinin ikna edilmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?” sorusu doğrultusunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Çalışma kümesinde yer alan 17 öğretmen öğretmenlerin ders anlatımı yaparken öğrencinin ikna edilmesi gerektiğini düşünme düzeylerini ifade etmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda öğrenci ikna edilmeli diye düşünenler, öğrencinin bazı zamanlarda ikna edilmesi gerektiğini düşünenler ve öğrencinin ikna edilmesine gerek olmadığını düşünenler şeklinde üç ana tema oluşturulmuştur. Öğrenci ikna edilmeli diye düşünen katılımcı sayısı 12 (%70,6)'dir.

Öğrencinin bazı zamanlarda ikna edilmesi gerektiğini düşünenler temasına dâhil edilen katılımcısı sayısı 3 (%17,7)'tür. Öğrencinin ikna edilmesine gerek olmadığını düşünen katılımcı sayısı ise 2 (%11,7)'dir.

#### 4. Öğretmenlerin klasik ya da modern eğitim anlayışı tercihlerine yönelik bulgular.

Araştırmanın "Verdiğiniz eğitim göz önünde bulundurulduğunda kendinizi klasik eğitim anlayışına mı daha yakın hissediyorsunuz, modern eğitim anlayışına mı? Neden?" şeklindeki dördüncü sorusu doğrultusunda toplanan veriler Tablo 5'te sunulmuştur.

**Tablo 5.** Öğretmenlerin Klasik ya da Modern Eğitim Anlayışı Tercihleri

Tema	İfade edilen	Katılanlar
Klasik eğitim anlayışını tercih edenler	Kesinlikle klasik eğitim anlayışına daha yakın hissediyorum klasik eğitim anlayışının daha doğru olduğunu düşünüyorum. Düşünme becerileri noktasında modernleştirmedikten sonra bu toplumun geri dönüşü olan çocuklara Modern bir Eğitim veremezsiniz (K6). Vallahi birazcık klasiğe yakın hissediyorum. Çünkü teknoloji ile çok aram yok. Çok kullanmıyorum tahtayı sadece dinleme metinlerinde kullanıyorum (K10).	K6, K10
Modern eğitim anlayışını tercih edenler	Modern olabilir çünkü süreci sadece ben kendim yönetmiyorum onları da dâhil ediyorum kendimi bilici rolünde onlara bilgi aktarır rolünde görmüyorum. Bazen bir şeyleri biliyor olsam dahi cevap vermiyorum beraber araştırıyoruz bakıyoruz birlikte öğreniyoruz (K2). Modern eğitim anlayışına, çünkü dersleri öğrenci merkezli işliyorum (K14).	K2, K17
Klasik ve modern eğitim anlayışını bir arada kullanmayı tercih edenler	Ben her ikisini de sentezlediğimi düşünüyorum çünkü Bence eğitim anlayışı bir taş gibi değil de bir su gibi kabın şeklini almalı yani kitleye göre konuya göre tamamen belirlediğiniz yöntem değişir (K1). Bazen klasik yani düz anlatım kullanmaya, yani mecburen akıllı tahtamız olmadığı için ama yine de mutlaka öğrencileri işin içine katarak yani ikisini harmanlayarak devam etmeye çalışıyorum (K3). Modern eğitim öğretmenin sadece rehberlik ettiği noktasında evet o önemli; ama klasik eğitim biraz öğretmenin disiplini koruyabilmesi, öğretmenin öğrenci üzerinde etkili olabilmesi için de önemli ben ikisini de kullanıyorum (K4). Bir sınıfta tamamen modern eğitim anlayışına yaklaşabiliyorken diğer bir sınıfta bu hiçbir işe yaramıyor. Karşıdakiler sadece fiziksel olarak var ama ruhen orada olmayınca klasik eğitime geçmek zorunda kalıyoruz (K5). Hani mevcut malzemeler, mevcut şartlar tam da desteklemiyor ama ikisini harmanladığımı düşünüyorum (K8). Genel olarak modern eğitim sisteminde ilerleme prensibine sahip bir öğretmenim ama dönem dönem klasik eğitim sistemi uygulamalarına başvurduğum dönemler olmaktadır. Bunu sınıf atmosferi ve dersin gidişatı belirlemektedir (K9).	K1, K3, K4, K5, K7, K8, K9 K11, K12, K13, K15, K16

Tablo 5'te "Verdiğiniz eğitim göz önünde bulundurulduğunda kendinizi klasik eğitim anlayışına mı daha yakın hissediyorsunuz, modern eğitim anlayışına mı? Neden?" sorusu

doğrultusunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Çalışma kümesinde yer alan 17 öğretmen eğitimde klasik ya da modern anlayış tercihleri hakkındaki görüşlerini ifade etmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevap doğrultusunda klasik eğitim anlayışını tercih edenler ve modern eğitim anlayışını tercih edenler ve klasik ve modern eğitim anlayışını bir arada kullanmayı tercih edenler şeklinde üç ana tema oluşturulmuştur. Klasik eğitim anlayışını tercih eden katılımcı sayısı 2 (%11,7)'dir. Modern eğitim anlayışını tercih eden katılımcı sayısı 3 (%17,7)'dir. Klasik ve modern eğitim anlayışını bir arada kullanmayı tercih eden katılımcı sayısı 12 (%70,6)'dir.

##### 5. Öğretmenlerin konu anlatımlarında en çok benimsediği/en etkili bulduğu/en iyi sonuç aldığı ikna tekniklerine yönelik bulgular.

Araştırmanın "Konu anlatımlarınızda en çok benimsediğiniz/en etkili bulduğunuz/en iyi sonuç aldığınız ikna tekniği/teknikleri hangisidir?" şeklindeki beşinci sorusu doğrultusunda toplanan veriler Tablo 6'da sunulmuştur. Tablo 6'da "Konu anlatımlarınızda en çok benimsediğiniz/en etkili bulduğunuz/en iyi sonuç aldığınız ikna tekniği/teknikleri hangisidir?" sorusu doğrultusunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Çalışma kümesinde yer alan 17 öğretmen konu anlatımlarında en çok benimsenen/en etkili bulunan/en iyi sonuç alınan ikna teknikleri hakkındaki görüşlerini ifade etmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda Önce Küçük Sonra Büyük Rica Tekniğini tercih edenler, Önce Büyük Sonra Küçük Rica Tekniğini tercih edenler, Sadece O Değil/ Satışı Tatlandırma Tekniğini tercih edenler, Evet Evet Tekniğini tercih edenler, Soruya Soruyla Yanıt Verme Tekniğini tercih edenler, Yer Etme Tekniğini tercih edenler, Borca Sokma Tekniğini tercih edenler şeklinde yedi ana tema oluşturulmuştur. Önce Küçük Sonra Büyük Rica Tekniğini tercih eden katılımcı sayısı 2 (%11,7)'dur. Önce Büyük Sonra Küçük Rica Tekniğini tercih eden katılımcı sayısı 2 (%11,7)'dir. Sadece O Değil/ Satışı Tatlandırma Tekniğini tercih eden katılımcı sayısı 3 (%17,7)'tür. Evet Evet Tekniğini tercih eden katılımcı sayısı 2 (%11,7)'dir. Soruya Soruyla Yanıt Verme Tekniğini tercih eden katılımcı sayısı 3 (%17,7)'tür. Yer Etme Tekniğini tercih eden katılımcı sayısı 4 (%23,5)'tür. Borca Sokma Tekniğini tercih eden katılımcı sayısı ise 2 (%11,7)'dir. Bazı katılımcılar tercih ettikleri tek ikna yöntemi olduğunu ifade ederken bazı katılımcılar birden fazla tekniği sıklıkla kullandıklarını ifade etmiştir. Temalaştırma yaparken 3 ve altında teknik sayısı belirten katılımcılara tabloda yer verilmiş olup diğerleri aşağıda açıklanmıştır.

Bir katılımcı (K5) "Bu da öğrenciye seçim yaptırıyormuş gibi geliyor. Bunu çok kullanıyorum çünkü kendileri seçim yaptıklarını hissettikleri an daha özgür oluyorlar ve daha katılımcı oluyorlar." şeklinde ifade etmiş; Acaba Değil Hangi Rica Tekniğini sıklıkla tercih ettiğini belirtmiştir.

Diğer bir katılımcı ise (K7) Git Gide Artan Ricalar Tekniğini sıklıkla kullandığını ifade etmiştir.

<b>Tablo 6. Konu Anlatımlarında En Çok Benimsenen/En Etkili Bulunan/En İyi Sonuç Alınan İkna Teknikleri</b>		
<b>Tema</b>	<b>İfade edilen</b>	<b>Katılanlar</b>
Önce Küçük Sonra Büyük Rica Tekniğini Tercih Edenler	Önce Küçük Sonra Büyük Rica, Satışı Tatlandırma ve Evet-Evet bu 3 yöntemin çok etkili olduğunu düşünüyorum ben (K1) Soruya soruyla yanıt vermeyi ben kullanıyorum etkili Bence o da cevap vermeye çalışıyor. Daha çok Önce küçük sonra büyük rica tekniğini kullanıyorum (K2).	K1, K2
Önce Büyük Sonra Küçük Rica Tekniğini Tercih Edenler	Ben önce büyük veriyorum kapsamlı düşünsün istiyorum neye hazır olduğunu bilsin istiyorum ne beklediğimi bilsin istiyorum ama sonra onları küçülterek vermek daha hoşlarına gidiyor en azından o öğretmenim çok sağ olun teşekkür ederiz böyle kolaylaştırdığınız için diyorlar hani öncesinde çok razı gelmedikleri bir konuyu yapabiliyorlar (K12).	K12, K14
Sadece O Değil/ Satışı Tatlandırma Tekniğini Tercih Edenler	Önce Küçük Sonra Büyük Rica, Satışı Tatlandırma ve Evet-Evet bu 3 yöntemin çok etkili olduğunu düşünüyorum ben (K1). Bunu kullanıyorum genellikle çok da işe yarıyor bu. Çünkü sadece şiir okumayacak şiir okurken hem söz sanatlarını göreceğiz hem şairi tanyacağız yani bunları söylediğimizde çocuğun, öğrencinin daha çok ilgisini çekiyor öğrenmeye daha istekli oluyor (K3). Satışı tatlandırma çok kullanıyorum. Yani çocukların ilgisini çekmek için konuyla ilgili olumlu aklıma ne geliyorsa (K7).	K1, K3, K7
Evet Evet Tekniğini Tercih Edenler	Önce Küçük Sonra Büyük Rica, Satışı Tatlandırma ve Evet-Evet bu 3 yöntemin çok etkili olduğunu düşünüyorum ben (K1). Bu "evet evet tekniğini" çok sık kullanıyorum (K5).	K1, K5
Soruya Soruyla Yanıt Verme Tekniğini Tercih Edenler	Soruya soruyla yanıt vermeyi ben kullanıyorum etkili Bence o da cevap vermeye çalışıyor. Daha çok Önce küçük sonra büyük rica tekniğini kullanıyorum (K2). 2. sırada ne kullanırım: Soruya soruyla yanıt verme. Şimdi öğrenci yapamadığını düşünür yapamayacağını düşünür rezil olacağını düşünür sınıfta ona Sen bilebildiğini hatırlatırsan belli sorularla O da cesaretlenir ve sana geri dönüşte bulunur (K6). Konu anlatımında en etkili bulduğum ikna tekniği soruya soruyla yanıt verme tekniğidir. Bu teknik sayesinde öğrenci kendi sorusuna farklı pencereden bakmakta ve cevaba yaklaşımcı ipuçları bulabilmektedir (K9).	K2, K6, K9
Yer Etme Tekniğini Tercih Edenler	Çünkü yer etme şuydu çoklu zekâ kuramı burada devreye giriyor o yüzden benim için önemli olan bu. Ben yer etme tekniği diyeceğim buna (K4). "Yer Etme Tekniğini" de çok kullanıyorum. Özellikle bir metin işleyeceğimiz zaman o kişini o şairin bestelenmiş müziklerini çok kullanıyorum (K5). Bana göre en etkili gördüğüm ve benim derslerde en çok uyguladığım teknik yer etme tekniği. Çünkü biz burada Türkçe derslerindeki metinlerde, kültürel aktarım yapıyoruz, tarihi bilinç kazandırmaya çalışıyoruz kültürel bilinç kazandırmaya çalışıyoruz (K6).	K4, K5, K6
Borca Sokma Tekniğini Tercih Edenler	"Sen bunu anlatabilirsin, bence sen bunu biliyorsun." dediğim zaman çocuk konuya daha çok çalışıyor (K8). Şöyle baktığım zaman Borca Sokma Tekniğini... Çocuklara şöyle yapıyor 'Evet güzel olmuş, tamam. Şimdilik sana artı veriyorum ama daha iyi yapacağına inandığım için veriyorum.' diye bu teknikleri çok çok kullanıyorum (K15).	K8, K15

Dört katılımcı (K10, K11, K13, K17), işlenecek konunun, sınıfın ve öğrencilerin durumuna göre durumun farklılaştığını belirterek 4 ve üzeri tekniği sıklıkla kullandığını ifade etmiş; herhangi bir öncelik belirtmemiştir.

Bir katılımcı (K16) "Önce anlatım, uygulama çalışması, tekrar, test..." şeklinde cevap vermiş olup herhangi bir temaya yerleştirememiştir.

### Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma ile devlete bağlı ortaokullarda çalışan Türkçe öğretmenlerinin öğrencileri ile iletişim kurmak ve onları ikna etmek ile alakalı değerlendirmeleri saptanmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda derste bu bağlamda kullanmayı tercih ettikleri temel ikna yöntemlerini belirlemek amaçlanmıştır. Amaçlar doğrultusunda ulaşılan sonuçlar şu şekildedir:

- Öğretmenlerin derslerde öğrencileri ile iletişim kurma düzeylerini ve bu konuda benimsedikleri tutumları tespit edilmeye çalışılmış; tüm katılımcıların internet kullanımına yönelik ortak cevap verdiği gözlemlenmiştir. Bu bağlamda; öğretmenlerin verdiği ortak cevaplar doğrultusunda temalaştırma yapılmamıştır. Katılımcıların tamamı öğrencileri ile etkili bir iletişim içerisinde olduğunu söylemektedir. Katılımcıların öğrencileri ile iyi bir iletişim kurmalarını sağlayan tutumları arasında; öğrenciye değerli olduğunu hissettirmek, öğrencinin dilinden konuşmak, öğrencilerle empati kurmak, fazla samimiyetten kaçınmak ve tatlı-sert bir tavır takınmak, öğrenciyi her yönüyle tanımak, belirli bir seviye içerisinde rahat ve özgür olmalarını sağlamak, kısa ve açık bir anlatımla ılımlı bir yaklaşım sergilemek, doğru davranışlarını ödüllendirmek vb. tutumlar yer almaktadır. Buna göre katılımcıların tamamı öğrencileri ile istendik, etkili ve doğru bir iletişim kurabildiğini ifade etmiştir.
- Araştırmada çalışma kümesinde yer alan Türkçe öğretmenlerinin derslerinde geri dönüşler konusunda hassas davranma düzeyleri ve sebepleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin verdikleri cevap doğrultusunda geri dönüşler hakkında hassas davrandığını düşünenler ve geri dönüşler hakkında hassas davranmadığını düşünenler şeklinde iki ana tema oluşturulmuştur. Geri dönüşler hakkında hassas davrandığını düşünen katılımcı sayısı 16 (%94)'tür. Geri dönüşler hakkında hassas davranmadığını düşünen katılımcı sayısı 1 (%6)'dir.
- Öğretmenlerin ders anlatımı yaparken öğrencinin ikna edilmesi gerektiğini düşünme düzeyleri ifade edilmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda öğrenci ikna edilmeli diye düşünenler, öğrencinin bazı zamanlarda ikna edilmesi gerektiğini düşünenler ve öğrencinin ikna edilmesine gerek olmadığını düşünenler şeklinde üç ana tema oluşturulmuştur. Öğrenci ikna edilmeli diye düşünen katılımcı sayısı 12 (%70,6)'dir. Öğrencinin bazı zamanlarda ikna edilmesi gerektiğini düşünenler temasına dâhil edilen katılımcısı sayısı 3 (%17,7)'tür. Öğrencinin ikna edilmesine gerek olmadığını düşünen katılımcı sayısı ise 2 (%11,7)'dir.



- Çalışma kümesinde yer alan öğretmenlerin eğitimde klasik ya da modern anlayış tercihleri hakkındaki görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin verdikleri cevap doğrultusunda klasik eğitim anlayışını tercih edenler ve modern eğitim anlayışını tercih edenler ve klasik ve modern eğitim anlayışını bir arada kullanmayı tercih edenler şeklinde üç ana tema oluşturulmuştur. Klasik eğitim anlayışını tercih eden katılımcı sayısı 2 (%11,7)'dir. Modern eğitim anlayışını tercih eden katılımcı sayısı 3 (%17,7)'dir. Klasik ve modern eğitim anlayışını bir arada kullanmayı tercih eden katılımcı sayısı 12 (%70,6)'dir.
- Araştırmada öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda Önce Küçük Sonra Büyük Rica Tekniğini tercih edenler, Önce Büyük Sonra Küçük Rica Tekniğini tercih edenler, Sadece O Değil/ Satışı Tatlandırma Tekniğini tercih edenler, Evet Evet Tekniğini tercih edenler, Soruya Soruyla Yanıt Verme Tekniğini tercih edenler, Yer Etme Tekniğini tercih edenler, Borca Sokma Tekniğini tercih edenler şeklinde yedi ana tema oluşturulmuştur. Önce Küçük Sonra Büyük Rica Tekniğini tercih eden katılımcı sayısı 2 (%11,7)'dir. Önce Büyük Sonra Küçük Rica Tekniğini tercih eden katılımcı sayısı 2 (%11,7)'dir. Sadece O Değil/ Satışı Tatlandırma Tekniğini tercih eden katılımcı sayısı 3 (%17,7)'tür. Evet Evet Tekniğini tercih eden katılımcı sayısı 2 (%11,7)'dir. Soruya Soruyla Yanıt Verme Tekniğini tercih eden katılımcı sayısı 3 (%17,7)'tür. Yer Etme Tekniğini tercih eden katılımcı sayısı 4 (%23,5)'tür. Borca Sokma Tekniğini tercih eden katılımcı sayısı ise 2 (%11,7)'dir. Bazı katılımcılar tercih ettikleri tek ikna yöntemi olduğunu ifade ederken bazı katılımcılar birden fazla tekniği sıklıkla kullandıklarını ifade etmiştir. Temalaştırma yaparken 3 ve altında teknik sayısı belirten katılımcılara tabloda yer verilmiş olup diğerleri aşağıda açıklanmıştır. Bir katılımcı (K5) "Bu da öğrenciye seçim yaptırıyormuş gibi geliyor. Bunu çok kullanıyorum çünkü kendileri seçim yaptıklarını hissettikleri an daha özgür oluyorlar ve daha katılımcı oluyorlar." şeklinde ifade etmiş; Acaba Değil Hangi Rica Tekniğini sıklıkla tercih ettiğini belirtmiştir. Diğer bir katılımcı ise (K7) Git Gide Artan Ricalar Tekniğini sıklıkla kullandığını ifade etmiştir. Dört katılımcı (K10, K11, K13, K17), işlenecek konunun, sınıfın ve öğrencilerin durumuna göre durumun farklılaştığını belirterek 4 ve üzeri tekniği sıklıkla kullandığını ifade etmiş; herhangi bir öncelik belirtmemiştir. Bir katılımcı (K16) "Önce anlatım, uygulama çalışması, tekrar, test..." şeklinde cevap vermiş olup herhangi bir temaya yerleştirememiştir.

*Çocukların sağlıklı bir birey olmalarında anne-babadan sonra, en önemli görev öğretmene düşmektedir. Bu bağlamda, öğretmenlerin öncelikle kendilerinin sağlıklı psikolojiye sahip olmaları, çocuklarla kuracağı iletişimin niteliği açısından oldukça önemlidir (Nacar, 2010, s.16). Yapılan bu çalışmadan anlaşılmıştır ki Ankara merkez ilçelerde yer alan devlet okullarında çalışan Türkçe öğretmenlerinin tamamı -yaş, deneyim ve cinsiyet fark etmeksizin- öğrencileri ile arasında doğru bir iletişim kurmanın gerekli olduğunu düşünüyor ve bu iletişimi kurabildiğine inanıyor. Cüceloğlu (1995) 'na göre kişinin iç zenginliği ilk kaynağını iletişim becerileri ve teknikleri de ikincil kaynağını oluşturmaktadır. Kişinin karakteri kuvvetli olsa bile iletişim becerileri zayıfsa bu*

kişinin yaşamında bozulmaların olması olasıdır. Cüceloğlunun bu yaklaşımı ile uyumlu olarak, araştırmada öğretmenlerin tamamının özgüveninin yüksek olduğu ortaya çıkmakla birlikte kendi davranışları ve derslerindeki iletişim kurma başarıları ile ilgili eleştirel anlamda öz değerlendirme yapmadıklarını göstermektedir. İletişim becerilerinin tam olduğuna inanan öğretmenler bu sebeplerle kendilerini eksiksiz olarak görmekte ve becerilerini geliştirmeye yönelik girişimde bulunmamaktadır. Oysaki iletişim devamlı olarak gelişen değişen bir süreçtir. Diğer taraftan her öğrencinin birbirinden farklı kişisel özellikleri, inanışları, yaşam biçimleri, referans çerçeveleri vb. olduğu göz önünde bulundurulduğunda öğretmenlerin her öğrenciye yaklaşımının farklı olması gerektiği aşıkardır. Buradan hareketle, öğreticilik görevini üstlenen kişilerin; toplumun devingen özelliklerini göz önünde bulundurarak sahip olduğu iletişim becerilerini devamlı olarak gözden geçirmesi, kullandığı teknikleri ve kendini yenilemeye açık olması ve kişiye/duruma özel yeni iletişim becerileri kazanmada istekli olması gerektiği unutulmamalıdır.

Öte yandan, katılımcıların çoğu geri dönüşler(geri besleme / feed back) konusunda hassas davrandığını ifade etmiştir. Yalnızca bir katılımcı ders sırasında geri dönüşleri almaya fırsatı kalmadığını açıklıkla beyan etmiştir. Hassas davrandığını düşünen katılımcıların ilk soruda verilen yanıtlarda gözlemlendiği gibi eleştirel olmadığı gözükmektedir. Öğretmenlerin zorunlu olarak gerçekleştirilen seviye tespit sınavlarının birer geri dönüş biçimi olarak değerlendirdiği görülmüştür. Sınavlar her ne kadar geri dönüş yöntemlerinden başlıcalarını oluştursa da sadece bu yöntemin yeterli olduğunu söylemek yanlış olacaktır. Sınav öğrenciler ile ilgili bilgi almanın yalnızca bir yoludur. Öğretmenler uygulayabilecekleri diğer yöntemlere zaman ayırmaktan imtina etmekte sürelerinin kısıtlı olduğunu vurgulamaktadırlar. Sayıca daha az bir grup katılımcı bu konunun üstünde hassasiyetle durduğunu vurgulamış farklı birçok yöntem denediklerini anlatmıştır. Sözel derslerin en başında gelen Türkçe ve Türk Dili derslerinde öğretmenlerin yazılı yöntemler(sınav) haricinde birbirinden farklı birçok yöntem kullanabileceği aşıkardır. Düzenli yapılacak sözel değerlendirmeler, değerlendirmelere olanak sağlayacak küçük oyunlar ve ödevler bunlara örnek verilebilir.

Araştırmada eğitimin aslında istendik yönde davranış değişikliği oluşturma çabası olduğunu göz ardı edip öğrencilerin ikna edilmesi gerekmediğini düşünen katılımcıların olduğu görülmektedir. Oysaki tüm eğitim çabaları birer ikna sürecidir. İkna da tıpkı eğitim gibi öğrencinin davranışlarını olumlu yönde değiştirmeyi amaçlar. Öte yandan, ikna olmayan öğrenci derse odaklanamaz ve anlatılanı yeterince idrak edemez. Buna karşın ikna olması gerektiğini düşünen öğretmen sayısının fazla olması da ümit vericidir. İknanın öğrencilerin idrak etme süreçleri üzerindeki etkisi asla göz ardı edilmemelidir.

Çalışmada katılımcıların modern eğitim anlayışına daha yatkın olduğu ortaya çıkmıştır. Buna rağmen, kendisini klasik eğitim anlayışına daha yakın hisseden öğretmenlerin de olduğu görülmüştür. Öğrencilerin, çevrenin, yaşam şartlarının ve hatta bakış açılarının sürekli değiştiği/dönüştüğü bir ortamda eğitimin de çağdaşlaşmaması mümkün değildir. *Bilgi üreten*

toplumlar yaşama aktif bir şekilde dahil olabilmek için teknolojideki hızlı değişimleri yaşantılarına yansıtmalıdır (Balay vd., 2015, s. 17). Modern yaşama alışık olan ve zihinlerini buna alıştıran öğrenciler için klasik tarzda bir eğitim uygulaması istendik anlamda davranış değişikliği oluşturmada yetersiz kalacaktır. Bu durum hem öğrencilerle öğretmen arasındaki ilişkiyi hem de bilginin değişen toplum hayatındaki var olma sürecini olumsuz yönde etkileyecektir. Bilginin evrildiği, daima aynı kalmadığı gibi bilgi verme yöntemlerinin de evrilmesi, modernleşmesi gerekmektedir. *Eğitme görevini üstlenenler, teknolojideki hızlı gelişime ayak uydurabilmek ve bu konuda eğitim verdiği kitleye de öncülük etmekle sorumludur* (Pilav ve Tunay,2023, s. 256).

Yapılan bu araştırmada Robert B. Cialdini'nin ortaya çıkarmış olduğu tekniklerden yola çıkılmıştır. Adı geçen 9 temel teknik, katılımcılara ayrıntılı bir şekilde anlatılmış kendilerine örneklerle durumlar betimlenmiştir. Verilen cevaplarla öğretmenlerin aslında bu teknikleri sıklıkla kullandıkları ortaya çıkmıştır. Yalnızca tekniklerin isimlerinin bilinmediği; buna rağmen öğretmenlerin en az bir tekniği bilinçsiz olarak uyguladığı gözlemlenmiştir. Dersin Türkçe olmasından hareketle en sık kullanılan tekniğin "Yer Etme" tekniği olduğu görülmüştür. Ayrıca birçok katılımcının farkında olmadan birçok yöntemi denediği ortaya çıkmıştır. Örneklerle birlikte teknikleri özümseyen katılımcıların çoğu görüşmeden memnun şekilde ayrıldığını belirtmiştir.

Buradan hareketle; öğretmenlerin/educatorların adı geçen teknikleri öğrenmeleri ve derslerinde bu tekniklerden faydalanarak ikna yoluna gitmeleri derslerin daha başarılı sonuçlar doğurmasına olanak tanıyacaktır.

## Öneriler

Araştırma sonuçları doğrultusunda öğrencilerin ve öğreticilerin gelişimi, eğitimin devamlılığı ve güncelliğinin desteklenmesi göz önünde bulundurularak bazı öneriler oluşturulmuştur. Bu bağlamda;

- Eğitimin yaşam boyu devam ettiğini göz önünde bulundurarak çağdaşlaşma yolunda ilerlemek için öğretmenlere fırsatlar yaratılmalı gelişen ve değişen eğitim yöntemleri ile alakalı kendilerine eğitimler verilmelidir.
- Öğretmenler ile öğrenciler arasındaki iletişimi kuvvetlendirmek adına ders dışı ortamlar oluşturulmalı; sosyal olarak yaklaşabilecekleri eğlenceli ve eğitici etkinliklere zaman ve olanak tanınmalıdır.
- Öğretmenlerin müfredatı uygulamaları aşamasında yaşadıkları zaman sıkıntısı göz önünde bulundurulmalı, değerlendirilmeli ve bu açıdan müfredattaki uygulamalar tekrardan gözden geçirilmelidir.
- Her eğitim öğretim döneminde en az bir kez olmak üzere iletişim ile alakalı uzmanlar ile öğretmenleri bir araya getirilmeli; doğru ve etkili iletişim için neler yapılabileceği,

öğretmenlerin bu konuda nasıl davranması gerektiği hususlarında görüşmelerine olanak tanınmalıdır.

- Aynı şekilde yılda en az bir kez(mümkünse her dönem) öğrenciler ile iletişim uzmanlarının bir araya gelmesine olanak tanınmalı öğrencilerin bu yöndeki ihtiyaçları bu vesileyle ortaya çıkarılmalıdır. Yapılan çalışmaların sonuçları değerlendirilmeli ve bu konuda eğitimcilere bilgilendirme yapılmalıdır.
- Modernleşme yolunda zaruri bir ihtiyaç halini alan dijitalleşme öğretmenlere tanıtılmalı; dijital mecralar ve dijital imkânlardan sağlanacak faydalar konusunda öğretmenlere yönlendirici eğitimler/seminerler verilmelidir. Böylelikle öğretmenlerin dijitalleşme ile mesafelerini azaltmaları sağlanmalıdır.
- Dil becerileri bağlamında dijital mecralardan yararlanma düzeyleri araştırılmalı, eksik olan yönler tespit edilmeli ve desteklenmelidir.
- Öğretmenlere ikna ile ilgili eğitimler verilmeli, ikna teknikleri tanıtılmalı, bu ikna tekniklerini derslerinde uygulayabilmeleri için kendilerine fırsatlar oluşturulmalıdır.

## Kaynakça

- Akyüz, Y. (2019). Türk Eğitim Tarihi M.Ö.1000-M.S.2019 (32. Baskı), Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Arslan, A. E. ve Tavşancıl, E. (2001). İçerik Analiz ve Uygulama Örnekleri. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Balay, R., Ahmet, Kaya., & Çevik, M. N. (2015). Öğretmenlerin İnternete Yönelik Tutumları ve Eğitsel İnternet Kullanım Öz-Yeterlik İnanç Düzeyleri. Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, 1(23), 16-31.
- Bencuya, C. (2003). Öğretmenlerin İletişim Becerisi Eğitimi Almasının Öğrenciler Üzerindeki Etkileri (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. Z. C. A. N., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2021). Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri, 30. Baskı, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Cüceloğlu, D. (1992). İnsan ve Davranışı (3. Baskı), İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (1995). İyi Düşün Doğu Karar Ver, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Çekmez, E. Yıldız, C. Bütüner, S. Ö. "Fenomenogafik Araştırma Yöntemi", Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi 6/2 (2012): 77-102.
- Demirtaş, H. A. (2004). Temel İkna Teknikleri: Tutum Oluşturma ve Tutum Değiştirme Süreçlerindeki Etkilerinin Altında Yatan Nedenler Üzerine Bir Derleme, İletişim Dergisi (Gazi Üniversitesi İletişim Fak.), Bahar-Kış. Syf: 45-73
- Ergin, A., & Birol, C. (2005). Eğitimde iletişim (3. Baskı), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri Kılavuzu (Önsöz Syf:1)  
[https://oygm.meb.gov.tr/meb\\_iys\\_dosyalar/2017\\_12/11115355\\_YYRETMENLYK\\_MESLEYY\\_GENEL\\_YETERLYKLERY.pdf](https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETMENLYK_MESLEYY_GENEL_YETERLYKLERY.pdf)
- Nacar, F. S., (2010). Sınıf öğretmenlerinin iletişim ve kişilerarası problem çözme becerilerinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- Ottekin Demirbolat, A. (2018). Sınıf Yönetimi (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Oyman, M. (2014). Önsöz. Mine Oyman (Ed). İkna Edici İletişim içinde (s. IV). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Pilav, S. & Tunay, B. (2023). Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin derslerinde dijital imkânlardan faydalanma düzeyleri. RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, (Ö13), 244-259. DOI: 10.29000/rumelide.1379155.
- Şen, Z. (2018). Eğitim ve Bilim Düşüncesi. Üniversite Araştırmaları Dergisi, 1(1), 1-6.  
<https://doi.org/10.32329/uad.371662>
- Tuna, Y. (2014). İletişim Kavramı ve İletişim Süreci (2. Baskı). İ. Vural (Yay. haz.). İletişim içinde (s. 2-23). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Vatansever, S. (2022). Kant'ın Aydınlanma Anlayışı: Tarihi Arka Planı ve Aydınlanmada Eğitimin Rolü. Kaygı, 21 (2), 2022, 838-880.
- TDK Türkçe Sözlük (2011).
- Yüksel, A. H. (1994). İkna Edici İletişim. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1(2), 3.  
[https://tr.wikipedia.org/wiki/Gitgide\\_artan\\_ricalar\\_tekni%C4%9Fi#:~:text=Git%20gide%20artan%20ricalar%20tekni%C4%9Fi,%C3%B6neriyi%20ad%C4%B1m%20ad%C4%B1m%20b%C3%BCy%C3%BCTmesine%20dayanmaktad%C4%B1r](https://tr.wikipedia.org/wiki/Gitgide_artan_ricalar_tekni%C4%9Fi#:~:text=Git%20gide%20artan%20ricalar%20tekni%C4%9Fi,%C3%B6neriyi%20ad%C4%B1m%20ad%C4%B1m%20b%C3%BCy%C3%BCTmesine%20dayanmaktad%C4%B1r) . (Erişim tarihi: 07.05.2024, 17.07)